

Könyvismertetések

Az Európai Unió az ezredfordulón

Kiss Éva, 2005: Az Európai Unió a XXI. század elején. Akadémiai Kiadó Budapest, 462 old.

A könyv elsődleges célja komplex módon bemutatni az Európai Uniót. Részben úgy mint nemzetközi és nemzetek feletti szervezetet, részben pedig úgy mint egy „országot”, annak természeti adottságait, társadalmát, gazdaságát és regionális politikáját.

A könyv nyolc fő fejezetre tagolódik. Az elsőben az integráció történetét és a bővítés menetét vázoljuk a kezdetektől napjainkig, számba véve a lehetséges jövőképeket is. A második részben az Európai Unió szervezeti felépítését és az intézményeit ismertetjük, érintve a működés pénzügyi hátterét, a költségvetést is. A harmadik fejezetben az Európai Unió három pillérét, az elért eredményeket és a fontos feladatokat vesszük sorra a közösségi vívmányok, a közös és a közösségi politikák bemutatása mellett. A negyedik fejezetben az Európai Unió helyét értékeljük a világgazdaságban és a világpolitikában, kitérve a nemzetközi kapcsolataira és a külpolitikájára is. Az ötödik fejezetben az Európai Unió természeti adottságait és a környezetvédelem feladatait foglaljuk össze. A hatodik fejezetben az Európai Unió társadalmát, demográfiai folyamatait és az azokat befolyásoló tényezőket, a népesség összetételének a fontosabb jellemzőit és a lakosság életkörülményeit tárgyaljuk. A hetedik fejezetben, amely a legnagyobb terjedelmű fejezet, a gazdasági fejlődés rövid történeti áttekintése után az EU gazdaságának a fő szektorait, azok sajátosságait mutatjuk be. Megvizsgáljuk, hogy mi jellemzi a fontosabb gazdasági ágazatokat (mezőgazdaság, ipar, közlekedés, kiskereskedelem, idegenforgalom, pénzügy), és hogy, milyen szerepet töltenek be az Európa Unió gazdaságában. A nyolcadik fejezetben a régiókkal, az EU regionális politikájával és a regionális fejlesztés eszközeivel foglalkozunk. Ezekon kívül kitérünk még az EU térszerkezeti átalakulására, a vidékfejlesztés lehetőségeire és a vidékpolitikára, valamint a határ menti kapcsolatokra, a határ menti együttműködések fejlődésére és az eurégiók bemutatására is.

Az ismeretanyag elsajátítását és szemléletesebbé tételét számos táblázat és ábra segíti. Az apróbb betűvel szedett olvasmányok az egyes témákhoz kapcsolódva érdekességeket és/vagy további ismereteket szolgáltatnak. Az eseménynaptár az integráció történetének fontosabb mozzanatait időrendben sorolja fel. A név- és tárgymutató a gyorsabb eligazodást és tájékozódást szolgálja.

Az Európai Unió a XXI. század elején c. könyv elsősorban a felsőfokú oktatásban az Európai Uniót valamilyen szinten és valamilyen formában tanulók számára készült, de bízom abban, hogy mindenki, akik érdeklődik az Európai Unió iránt, szívesen forgatja majd és megtalálja azokat a támpontokat, „alappilléreket”, amelyekre újabb és újabb ismereteket építhet.

Kiss Éva

Sem dobok, sem trombiták

Molnár Jenő, 2004: Táj és társadalom. 209 old., Székelyudvarhely, Agora – UKE.

Molnár Jenő kötetét olvasva egy történet jut eszembe: a fiatal, kezdő író barátjához fordul azzal a kéréssel, hogy segítsen könyvének címet választani. Az idősebb barát megkérdezi, hogy van-e szó a kötetben dobokról és trombitákról. A nemleges válasz után azt ajánlja, legyen az opus címe legyen: *Sem dobok, sem trombiták*.

A nyolcvanadik évét is meghaladó egyetlen erdélyi magyar geográfus professzor 1945 és 2003 között megjelent vagy kéziratban maradt cikkeinek gyűjteménye a tájföldrajztól, a kolozsvári egyetemen tanított híres professzorok bemutatásán keresztül, a szocialista mezőgazdaság körzetesítéséig, az 1968-as adminisztratív reform során megszüntetett egykori Magyar Autonóm Tartomány gazdasági földrajzának összefoglalásáig és az erdélyi tájak Áprily Lajos verseiben való ábrázolásának értelmezéséig széles tematikai skálát ölel fel. További érdekesebb témák még a Szörénység földrajza, az 1885-ben Nagy Gyula által elkészített Székelyföld gazdasági körzettelosztásának bemutatása, vagy az ezredforduló erdélyi magyar értelmiség adatainak számszerű értékelése.

Az 1920-ban Karánsebesen született Molnár Jenő földrajz-történelem szakon végzett a Kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen. Pályájának érdekessége, hogy két doktori értekezést készített, és ugyanakkor kétszer, két nyelven doktorált. 1945-ben Prinz Gyula vezetése alatt *Erdély lakossága magassági övek szerint* címen írta és védte meg első doktori értekezését (e dolgozat rövidített változatát a kötet is tartalmazza). Ezt a román akadémiai körök nem ismerték el, így 1972-ben *Alkalmazott földrajzi kutatások Kolozs megyében* címen újabb doktori disszertációt nyújtott be.

„A mai szemlélet más, mint a múlté” – olvassuk a *Földrajz és néprajz – közös feladatok a falukutatásban* c. tanulmányban. És valóban, az idő által meghaladott cikkek nem metodológiai, hanem inkább statisztikai szempontú, valamint tudomány- és kultúrtörténeti jelentőséggel bírnak. Többségük forrásanyagként hasznosítható.

Az 1945-ben megírt doktori disszertáció főleg az 1910-es népszámlálási adatokra támaszkodik. A szerző meg is fogalmazza kételyeit: „Talán nem csökkenti-e az értekezés értékét az, hogy idejétmúlt népszerűségi adatokra támaszkodik? Véleményünk szerint nem, mert a dolgozat fő célja a tengerszint fölötti magasságnak a települések és lakosság földrajzi megoszlására gyakorolt hatásának vizsgálata, márpedig az az 1910-es adatok alapján is könnyen megállapítható”. A válasz: nem, hiszen a megfogalmazott, a földrajzi determinizmuson alapuló törvényszerűségek ma is érvényesek.

A kötetet a professzor úr két volt tanítványa – Péter Pál és Kassay János – szerkesztették. Sajnos, sem a szerkesztői, sem a műszaki szerkesztői, sem a szakmai lektori munka eredménye nem fedezhető fel a kötetben. A szövegrészek többszöri ismétlődése (pld. a táj ugor eredének, köznyelvi használatának magyarázata két tanulmányban is szó szerint megismétlődik), a földrajzi nevek többszöri helytelen írása (Erdélyi-szigethegység helyett a téves Erdélyi-Sziget-hegység vagy Nyugati-havasok), a nevek több változatban történő előfordulása (Princz/Prinz, Simon/Simor) élvezhetetlenné teszik a szöveget. A gyakori pontatlanság, hol az egyes, hol a másfeles sorköz, a változó értékű térköz használata nagyon zavaró. Annak ellenére, hogy a kiadvány megjelenését az NKA, a NKÖM, az Illyés Közalapítvány és egy magáncég is támogatta, tehát nem volt indokolt az anyagi visszafogottság, képanyaga igen gyatra minőségű, gyakorlatilag értelmezhetetlen.

A szerkesztői és kiadói hiányosságok ellenére a professzor úr kutatói tevékenységét, munkáját összefoglaló kötet hasznos, értékes, figyelemre méltó olvasmány.

Géczi Róbert